
ЕКОНОМІКА ПРАЦІ

УДК 364.04:364.26:331.4

О. Г. Мельник, здобувач

**ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКИ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ
ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В УКРАЇНІ**

Анотація. У статті визначені підходи до вибору варіантів державної підтримки людей з обмеженими фізичними можливостями в ракурсі європейської практики. Акцентовано увагу на актуальності виконання в Україні завдань Європейської Стратегії щодо інвалідності на 2010-2020 рр. Висвітлені практичні заходи щодо державної підтримки інвалідів, а також запропоновані пріоритети фінансування їх соціалізації на основі впровадження апробованого в країнах ЄС досвіду.

Ключові слова: державна підтримка; соціальний захист; соціалізація; обмежені фізичні можливості; зайнятість; супровід на робочому місці.

А. Г. Мельник, соискатель

**ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОДДЕРЖКА ЛЮДЕЙ С ОГРАНИЧЕННЫМИ
ФИЗИЧЕСКИМИ ВОЗМОЖНОСТЯМИ В УКРАИНЕ**

Аннотация. В статье рассмотрены подходы к выбору вариантов поддержки людей с ограниченными физическими возможностями в ракурсе европейской практики. Акцентировано внимание на актуальности реализации в Украине направленной Европейской Стратегии относительно инвалидности на 2010-2020 гг. Освещены практические подходы государственной поддержки инвалидов, а также определены приоритеты финансирования их социализации на основе внедрения апробированного в странах ЕС опыта.

Ключевые слова: государственная поддержка; социальная защита; социализация; ограниченные физические возможностями человека; занятость; сопровождение на рабочем месте.

O. G. Melnyk, Applicant

STATE SUPPORT OF PEOPLE WITH DISABILITIES IN UKRAINE

Abstract. The article describes the approaches to the choice of support options people with disabilities from the perspective of European practice. Attention is accented to the urgency of the tasks of the European Strategy on Disability for 2010-2020 in Ukraine. Highlights the practical measures of state support disabled and proposed priorities for funding their socialization based on the application proven experience in the EU.

Keywords: state support; social protection; socialization; disabled person; employment; support in the workplace.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Важливою складовою європейського поступу України є активізація діяльності у сфері захисту людей з обмеженими фізичними можливостями. Існує невідкладна необхідність соціалізації такої категорії населення. Особам з інвалідністю має бути надана можливість та створені умови для повноцінної участі у всіх сферах суспільного життя нарівні з іншими категоріями громадян. Це стосується зайнятості та створення специфічних умов праці для інвалідів. Важливу роль відіграє система професійної реабілітації інвалідів, яка має забезпечувати повернення або залучення їх до зайнятості в доступних за станом здоров'я умовах праці, з урахуванням їх фізичних можливостей та особистих схильностей.

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ

В Україні в цілому сформовано основи системи професійної реабілітації інвалідів. Однак рівень зайнятості інвалідів в Україні нині становить лише 16% від їх загальної чисельності, тоді як чисельність безробітних інвалідів, які перебували на обліку в державній службі зайнятості постійно зростає, причому протягом останніх п'яти років майже у 8 разів [1; 2]. Це дає підстави стверджувати, що існуюча система державної підтримки процесу соціалізації, а головне - професійної реабілітації людей з обмеженими фізичними можливостями є недостатньо ефективною й потребує суттєвого вдосконалення, що спонукає до вивчення досвіду окремих європейських країн, які мають суттєві позитивні зрушення в цьому важливому напрямку соціальної політики будь-якої держави, яка претендує на стандарти відповідності морально-етичним та ціннісним нормам сучасної цивілізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано вирішення проблеми. Теоретико-методологічним підґрунтям наукової праці стали передусім праці вітчизняних науковців — Д. Богині, О. Грішної, О. Заярнюка, А. Колота, Я. Крушельницької, Е. Лібанової, Л. Лісогор, Ю. Маршавіна, О. Новікової, І. Петрової, В. Пехюха, В. Савченка, Т. Семикіної та інших. Аспекти соціальної адаптації інвалідів висвітлювали вітчизняні науковці — М. Авраменко, К. Бондарчук, О. Іванова, А. Іпатов, Т. Кір'ян, Л. Колешня, П. Коропець, Ю. Куліков, В. Онікієнко, О. Палій, І. Терюханова, А. Шевцов, Л. Яскал, а також російські вчені Н. Гусєва, С. Кавокін, О. Старобіна, О. Ярська-Смирнова та інші.

Проте проблеми державної підтримки процесу соціалізації людей з обмеженими фізичними можливостями залишаються недостатньо розробленими, особливо якщо зважити на гостроту питань, пов'язаних зі сучасним періодом становлення української державності. Вимагають системного дослідження наукові підходи щодо вибору апробованих європейською практикою форм і методів державної підтримки такої категорії населення країни з метою найбільш повного залучення його розумових, творчих та фізичних здібностей до загальнодержавних процесів суспільно-економічного розвитку.

Метою статті є розгляд найбільш конструктивних напрямів державної підтримки процесу соціалізації людей з обмеженими фізичними можливостями та напрямів їх адаптації у суспільстві.

Виклад основного матеріалу. Послуги з підтримки зайнятості та забезпечення відповідного супроводу на робочому місці для людей з обмеженими фізичними можливостями надаються практично у всіх країнах ЄС. Організаційно-економічні форми та механізми надання таких послуг у різних країнах суттєво відрізняються. В окремих країнах ЄС схвалено до реалізації національні програми **«Підтримка зайнятості»** та проводяться заходи з супроводу інвалідів на робочому місці, що фінансуються з державного бюджету. В інших країнах такі послуги надаються за принципом **«знизу догори»** і за напрямом дії є більш диверсифікованими. Нерідко такі заходи проводяться неурядовими організаціями. Методи і інструменти фінансування теж є різноманітними: від фінансування з державного бюджету до змішаного фінансування (державне та кошти неурядових організацій). Іноді до забезпечення цього процесу додаються також кошти Європейського соціального фонду. Слід зауважити, що Європейський соціальний фонд (ЄСФ), найстаріший зі структурних фондів, заснований 1958 року згідно з Римським договором. ЄСФ є головним фінансовим інструментом ЄС в галузі зайнятості. Фонд підтримує заходи, спрямовані на скорочення безробіття та розвиток людських ресурсів – перепідготовку кадрів, професійно-технічну підготовку молоді тощо. ЄСФ спрямовує допомогу через стратегічні довготермінові програми, які сприяють вдосконаленню й модернізації робочої сили в регіонах ЄС, зокрема, відсталих та депресивних [3; 4].

ЄС не має відокремленої політики щодо реалізації підходу «підтримки зайнятості», але чимало європейських країн використовують кошти ЄСФ для фінансування ініціатив з підтримки зайнятості та супроводу на робочому місці інвалідів як складову таких ініціатив. Хоча в різних країнах Європи реалізуються різноманітні програми з підтримки зайнятості, в окремих країнах статус таких ініціатив досі не визначено. Отже, фінансування є нестабільним та непередбачуваним, бракує інформації про підтримку зайнятості на наднаціональному, національному рівні та на рівні державних служб зайнятості, недостатньо статистичних даних для проведення моніторингу, спостерігається брак фінансових та професійних ініціатив для провайдерів послуг.

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ

Завдання Європейської стратегії щодо інвалідності на 2010-2020 рр. розподілено на вісім пріоритетних сфер.

1. **Доступність:** зробити товари та послуги доступними для людей з інвалідністю та сприяти розвитку ринку допоміжних пристроїв.

2. **Участь:** забезпечити, щоб люди з інвалідністю мали можливість користуватися всіма перевагами громадянства ЄС; усунути бар'єри до рівної участі у громадському житті та дозвіллі, сприяти наданню якісних послуг за місцем проживання.

3. **Рівність:** протидіяти дискримінації на основі інвалідності та просувати рівні можливості.

4. **Зайнятість:** суттєво збільшити частку осіб з інвалідністю, що працюють на відкритому ринку праці.

5. **Освіта та професійна підготовка:** сприяти розвитку інклюзивної освіти та навчання впродовж життя для студентів та учнів з інвалідністю.

6. **Соціальний захист:** просувати достойні умови життя, подолати бідність та соціальне виключення.

7. **Охорона здоров'я:** сприяти рівному доступу до медичних послуг та відповідних закладів.

8. **Заходи поза межами ЄС:** просувати права людей з інвалідністю у процесі розширення ЄС та в міжнародних програмах розвитку.

Нині у підходах до забезпеченні зайнятості людей з інвалідністю спостерігається тенденція переходу від медичної моделі «реабілітації людей з інвалідністю» до моделі підготовки робочої сили, орієнтованої на **системну соціалізацію** таких людей, насамперед – в економічній сфері. **Соціалізація економіки** – одна з ключових складових світової економічної трансформації, в основі якої простежується інтеграція приватних і суспільних засад, які властиві сучасному типу господарювання. Відповідно до основних принципів соціально орієнтованої ринкової економіки на державу покладаються функції з формування норм і цінностей, спрямованих на створення оптимальної функціональної структури суспільства. У сучасних умовах держава має забезпечувати реалізацію таких загально цивілізаційних цінностей, як:

- економічна ефективність діючої особи;
- людська гідність (*рівність можливостей та мінімальний рівень споживання*);
- збільшення рівності здобутків;
- свободу (*вибору й здійснення підприємницької діяльності, конкуренції, отримання й поширення інформації, вибору місця проживання тощо*);
- збереження інституційних цінностей (*сім'ї, національного суверенітету держави та ін.*).

Найбільш оптимальне співвідношення окреслених складових соціально-економічного розвитку обумовлює раціоналізацію інструментів та методів державного регулювання соціальної сфери, в тому числі – у площині врахування потреб людей з обмеженими фізичними можливостями. Реалізація таких методів здійснюється через механізми розподілу та перерозподілу благ у суспільстві. Йдеться про розподіл національного доходу через бюджетну систему країни, яка заснована на податковій політиці та політиці доходів населення, за допомогою яких здійснюються інвестиції у розвиток соціальної інфраструктури, тобто на **"людський капітал"**, виплати соціальних трансфертів, а також раціоналізація структури і динаміки доходів різних прошарків населення тощо. До методів соціального регулювання відносяться і соціальні трансферти – різні способи перерозподілу доходів, а також різного роду безпосередньо регульовальні методи: тарифні угоди, регулювання робочих місць відповідно до чисельності та якості робочої сили, погоджене регулювання доходів і цін [5-6].

Соціалізація повинна передбачати всебічний доступ до соціальних послуг через систему державних кредитів, грошових виплат на задоволення соціальних потреб унаслідок обмеженості ресурсів тільки для осіб з незначними доходами (як правило, люди з обмеженими фізичними можливостями входять саме в цю групу), а також до гарантованого мінімуму заробітної плати. Проблеми розвитку соціальної сфери тісно пов'язані з кардинальними проблемами трансформаційного періоду. Інвестиції у соціальну сферу у розвинутих країнах (насамперед – країнах ЄС) є важливою складовою суспільного прогресу. В цілому, взаємодія економічного і соціального

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ

чинників передбачає, що економічний розвиток забезпечує зростання можливостей для задоволення соціальних потреб, а також й зворотню дію соціальної складової на підтримання високої економічної активності. Тому соціалізація економіки спрямована на виявлення потенціалу людської особистості, що особливо важливо, коли йдеться про людей з обмеженими фізичними можливостями. В першу чергу, це стосується курсу соціальної політики на «підтримку зайнятості», тобто схему, яка забезпечує підтримку людей з інвалідністю (або інших соціально незахищених категорій) для отримання ними оплачуваної роботи на відкритому ринку праці та збереження цієї роботи. Заходи з підтримки охоплюють надання працівнику допомоги на різних етапах працевлаштування: перед, під час та після отримання роботи, а також надання підтримки роботодавцю [3-5].

Слід зазначити, що Міністерством Соціальної політики України протягом 2015 року проводилась доволі плідна робота щодо покращення матеріального становища осіб з інвалідністю, а також забезпечення їх інтеграції у суспільство та створення таких умов, за яких вони зможуть вести незалежний спосіб життя і брати активну участь у всіх його аспектах. З 01 вересня 2015 року з підвищенням рівня соціальних стандартів було збільшено на 13 % мінімальні пенсійні виплати для людей з інвалідністю. Підвищено розміри допомоги інвалідам з дитинства та на дітей-інвалідів. Дорослі інваліди отримали на 125–219 грн більше. Розмір допомоги на дітей-інвалідів підвищився від 125 до 300 гривень. Допомога по догляду за інвалідами I чи II групи внаслідок психічного розладу збільшилася на 160 грн і склала 1 378 гривень. Крім того, Кабінет Міністрів України 18.11.2015 вніс зміни до постанови від 26.03.2008 № 265 „Деякі питання пенсійного забезпечення громадян”, якими забезпечив пенсійні виплати інвалідам III групи загального захворювання та виплату державної соціальної допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам у розмірі на рівні прожиткового мінімуму для осіб, які втратили працездатність [2].

В цілому, у 2015 році на забезпечення окремих категорій населення технічними та іншими засобами реабілітації затверджено видатки у сумі 906,1 млн грн, що на 332,8 млн гривень більше ніж у попередньому році. На зазначені видатки було виготовлено та видано 605,8 тис одиниць технічних та інших засобів реабілітації, що на 58,9 тис. одиниць більше, ніж за аналогічний період минулого року. Зокрема по групам виробів [2]:

- протезно-ортопедичні вироби 141,6 тис одиниць;
- ортопедичне взуття 216,9 тис одиниць;
- протези молочної залози 147,9 тис одиниць;
- засоби пересування 24,7 тис одиниць;
- засоби реабілітації 69,5 тис одиниць;
- ремонт технічних засобів реабілітації 5,2 тис одиниць.

Для забезпечення санаторно-курортним оздоровленням інвалідів у державному бюджеті на 2015 рік на забезпечення видатків бюджетної програми за КПКВК 2507030 «Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів» за напрямком «Санаторно-курортне оздоровлення інвалідів» було передбачено 100,3 млн. грн., у тому числі: на забезпечення інвалідів санаторно-курортними путівками 91,2 млн. грн., на забезпечення інвалідів грошовою компенсацією замість санаторно-курортного лікування 9,1 млн. гривень [2].

В 2015 році 26,5 тис. осіб з інвалідністю отримали компенсацію за невикористане санаторно-курортне лікування та компенсацію за самостійне санаторно-курортне лікування на загальну суму 8,2 млн.гривень. Відповідно до укладених Фондом соціального захисту інвалідів договорів було забезпечено 1,6 тис. інвалідів-спинальників санаторно-курортним лікуванням на суму 29,8 млн. грн., 13,3 тис. інвалідів інших профілів захворювання на суму 57,8 млн. грн., а також придбано 443 путівки без лікування для супроводжуваних осіб інвалідів I групи на суму 1,7 млн. гривень. Чисельність працюючих інвалідів станом на 01.01.2016 становила 652,9 тис. осіб, у тому числі 470,1 тис. працездатного віку. Протягом 2015 року Державною службою зайнятості працевлаштовано 13,1 тис. осіб з інвалідністю [2].

Фонд соціального захисту інвалідів у 2015 році здійснював фінансування бюджетної програми „Заходи із соціальної, трудової та професійної реабілітації інвалідів” та забезпечував в ме-

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ

жах своєї компетенції реалізацію заходів щодо забезпечення зайнятості та працевлаштування інвалідів. На кінець 2015 року в Україні навчалось 1 381 особи, з них:

- 1 297 осіб у вищих навчальних закладах;
- 33 особи у професійно-технічних закладах;
- 46 осіб у центрах професійної реабілітації інвалідів, утримання яких не фінансується Фондом;
- 5 осіб в інших закладах [2].

З метою забезпечення реалізації прав інвалідів на працю розроблено проект Закону України „Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо зайнятості інвалідів”, яким передбачено:

- впровадження стимулюючих механізмів для роботодавців шляхом встановлення альтернативних варіантів виконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів;
- впровадження диференційного підходу щодо праці інвалідів з урахуванням міри втрати здоров'я;
- надання дотацій роботодавцям на створення звичайних робочих місць для інвалідів, а не лише спеціальних;
- надання децентралізовано підприємствам громадських організацій інвалідів цільових позик та дотацій на створення нових робочих місць для людей з інвалідністю на загальних підставах, як для звичайних роботодавців;
- здійснення виплати роботодавцям за рахунок коштів Фонду соціального захисту інвалідів компенсації фактичних витрат, пов'язаних із сплатою єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Поряд з цим, для створення підґрунтя налагодженої ефективної роботи Фонду соціального захисту інвалідів в частині збільшення кількості новостворених та збереження існуючих робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів, за рахунок коштів цього Фонду розроблено проект Закону України „Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення функціонування реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів” який 15.09.2015 прийнято Верховною Радою України у першому читанні.

З метою підвищення ефективності державного нагляду (контролю) за додержанням законодавства про зайнятість та працевлаштування інвалідів шляхом відновлення втраченої державної функції контролю за розрахунком і сплатою роботодавцями сум адміністративно-господарських санкцій та пені за невиконання нормативу робочих місць, призначених для працевлаштування інвалідів розроблено проект Закону України „Про внесення змін до статей 19 і 20 Закону України „Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” щодо адміністративно-господарських санкцій”. Для забезпечення своєчасності, комплексності і безперервності реабілітаційного процесу, а також для запобігання погіршення стану здоров'я особи з інвалідністю, подолання її наслідків та посилення незалежності людей з обмеженими можливостями сформована мережа реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів. Станом на 01.01.2016 у сфері управління Мінсоцполітики та органів соціального захисту населення налічувалось 151 реабілітаційна установа для інвалідів та дітей-інвалідів, у тому числі 9 безпосередньо підпорядковані Міністерству (державна власність). Щороку в таких установах проходять реабілітацію понад 17,0 тис. інвалідів та дітей-інвалідів, зокрема у державних реабілітаційних установах – 3,3 тис. інвалідів та дітей-інвалідів [2] Для створення належних умов функціонування та належного фінансування реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів (державного, регіонального та місцевого рівнів), у тому числі в умовах децентралізації державної влади, розроблено проект Закону України „Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо забезпечення функціонування реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів”.

Також протягом 2015 року з метою осучаснення надання послуг з реабілітації, забезпечення реабілітації, адаптації інвалідів та дітей-інвалідів, компенсації обмежень життєдіяльності та їх інтеграції в суспільство, роботи центрів соціальної реабілітації затверджено наступні нормативно-правові акти:

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ

- постанова Кабінету міністрів України від 31.03.2015 № 157 „Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 8 грудня 2006 р. № 1686”, якою передбачено осучаснення (без розширення) переліку послуг з медичної, психолого-педагогічної, професійної, трудової, побутової і соціальної реабілітації, технічних та інших засобів реабілітації, виробів медичного призначення, які надаються інваліду, дитині-інваліду з урахуванням фактичних потреб залежно від віку, статі, виду захворювання безоплатно або на пільгових умовах, а також приведення у відповідність до вимог законодавства надавачів послуг;

- наказ Мінсоцполітики від 31.03.2015 № 352 „Про затвердження соціальних нормативів у сфері надання реабілітаційних послуг інвалідам та дітям-інвалідам”;

- наказ Мінсоцполітики від 06.04.2015 № 379 „Про затвердження Типового положення про центр професійної реабілітації інвалідів”;

- наказ Мінсоцполітики від 24.06.2015 № 653 „Про затвердження Змін до Типового положення про центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів”;

- наказ Мінсоцполітики від 15.02.2016 № 112 „Про затвердження Типового положення про реабілітаційну установу змішаного типу (комплексної реабілітації).

З метою визначення основних засад встановлення, здійснення і припинення опіки та піклування над повнолітніми особами, діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в цій сфері, соціального захисту осіб, які потребують опіки та піклування, та забезпечення їх майнових прав Мінсоцполітики розроблено проект Закону України „Про опіку та піклування над повнолітніми недієздатними особами та особами, дієздатність яких обмежена”.

Для забезпечення виконання Україною міжнародних зобов'язань у законопроекті передбачено низку нововведень, у тому числі надання права повнолітнім недієздатним особам на звернення зі скаргами на рішення, дії чи бездіяльність, пов'язані зі здійсненням опіки над ними, та на звернення до суду за поновленням своєї дієздатності і звільненням опікуна. Станом на 01.01.2016 чисельність повнолітніх недієздатних осіб та осіб, цивільна дієздатність яких обмежена, становила 37 581 осіб (з них 34 798 осіб або 92,6 % з інвалідністю). У 2015 році у Державному бюджеті для надання фінансової підтримки громадським організаціям інвалідів, які мають статус всеукраїнських, було передбачено 57 205,5 тис гривень. Така фінансова підтримка надає на 23 всеукраїнським громадським організаціям [2].

Диверсифікованість європейських підходів щодо сприяння зайнятості населення з обмеженими фізичними можливостями правомірно розділити на три ключові напрями: 1) стимулювання роботодавців; 2) інституціональне забезпечення; 3) впровадження системи пільг для працюючих інвалідів (табл.1).

Таблиця 1

Узагальнення зарубіжного досвіду сприяння зайнятості осіб з обмеженими фізичними можливостями

СТИМУЛЮВАННЯ РОБОТОДАВЦІВ	ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	СИСТЕМА ПІЛЬГ ДЛЯ ПРАЦЮЮЧИХ ІНВАЛІДІВ
1	2	3
– відмова від квот за умов заходів щодо працевлаштування та сприяння кар'єрному зростанню працівників з інвалідністю;	– моніторинг фахівцями служби зайнятості вакансій для інвалідів;	– надання гарантій для осіб з обмеженими фізичними можливостями: імунітету відносно звільнення, права на додаткову оплачувану відпустку, можливості роботи в одну зміну;
– преміальні виплати за кожного інваліда, найнятого понад мінімальну квоту;	– створення спеціалізованого банку даних для осіб, які пройшли професійну реабілітацію з одночасним їх працевлаштуванням;	– регламентування умов праці осіб з інвалідністю, матеріальне заохочення праці осіб з інвалідністю на рівні з іншими працівниками через систему колективно-договірних відносин;

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ

Продовження таблиці 1

1	2	3
– компенсація витрат на створення робочих місць для інвалідів;	– реалізація довгострокових цільових програм, що передбачають отримання молодими інвалідами професійно-технічної або вищої освіти;	– надання фінансових пільг і додаткових субсидій для студентів-інвалідів;
– надання роботодавцю протягом певного періоду (до 2-х років) гарантованої субсидії у розмірі оплати праці інвалідів (під час їх реабілітації);	– консультування з приводу професійної підготовки, професійної реабілітації та працевлаштування;	– застосування новітніх технологій навчання осіб з інвалідністю з урахуванням нозології інвалідності;
– надання пільг з оподаткування роботодавця при наймі на роботу інваліда (розмір пільг залежить від ступеня тяжкості захворювання інваліда та від досвіду його роботи);	– організація реабілітаційних курсів, обладнання робочих і навчальних місць з урахуванням індивідуальної нозології інваліда;	– підвищення кваліфікації та навчання осіб з інвалідністю;
– державні субсидії на оплату праці працівника з інвалідністю (50%)	– навчання працівника-інваліда на робочому місці.	– дистанційна форма зайнятості інвалідів; – зниження норм виробітку для осіб з інвалідністю; – адаптація робочого або навчального місця до особливих індивідуальних потреб інваліда; – кваліфікована медична оцінка трудових можливостей людини.

* Складено автором на основі [3; 7-11; 12].

Висновки. В процесі формування державної політики щодо підтримки людей з особливими фізичними потребами слід орієнтуватися на скорочення фінансування низки соціальних заходів щодо прямої підтримки таких осіб. Пріоритети фінансування мають бути перенесені з прямих соціальних виплат на «активні напрями» політики зайнятості інвалідів, серед яких найбільш дієвою є професійно-соціальна реабілітація.

В цілому, в методичних підходах до державної підтримки зайнятості людей з обмеженими фізичними можливостями спостерігається тенденція переходу від медичної моделі реабілітації людей з інвалідністю до моделі підготовки робочої сили, орієнтованої на існуючі здібності людей та їх бажання до участі у всьому спектрі форм організації суспільного життя, тобто до **моделі соціалізації особистості**. Цей підхід забезпечує перспективу повноцінної участі людей з обмеженими фізичними можливостями в усіх сферах суспільного життя та сприяє зміцненню трудового потенціалу національного господарства.

Література

1. Державна служба зайнятості : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>.
2. Міністерство соціальної політики України : офіційний веб-сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/category?cat_id=141688.
3. Гаврюшенко, Г. Працевлаштування осіб з обмеженими фізичними можливостями : світовий досвід та пропозиції щодо його запровадження в Україні / Ганна Гаврюшенко // Соціальний захист. – 2005. – № 11. – С. 27–28.
4. Грішнова, О. А. Людський капітал України : сучасний стан та динаміка змін / О. А. Грішнова // Проблеми формування ринкової економіки : міжвід. наук. зб. – К. : КНЕУ. – 2001. – Спец. вип. – С. 71-80.

ЕКОНОМІКА ПРАЦІ

5. Дерев'яно, С. Соціально-економічне становище інвалідів в Україні та проблеми їх соціального захисту за умов трансформаційної економіки / С. Дерев'яно // Україна : аспекти праці. – 2005. – № 4. – С. 12–16.
6. Дослідження проблем оплати праці : порівняльний аналіз (Україна та країни ЄС) : монографія / А. М. Колот, Г. Т. Куліков, О. М. Поплавська [та ін.] ; за заг. ред. А. М. Колота. – К. : КНЕУ, 2008. – 274 с.
7. Заярнюк, О. В. Діагностика мотивів зайнятості осіб з функціональними обмеженнями / О. В. Заярнюк // Сучасні економічні перспективи в умовах сталого розвитку : Матеріали першої міжнародної науково-практичної конференції (16-17 лютого 2007). – Кіровоград : Вид-во КФ ВНЗ ВМУРОЛ „Україна”, 2007. – С. 44-49.
8. Кір'ян, Т. Рівень та можливості використання праці інвалідів на підприємствах окремих сфер економічної діяльності / Т. Кір'ян // Україна : аспекти праці. – 2008. – № 2. – С. 13–19.
9. Коваль, Л. Коштом інвалідів кризу не здолати / Л. Коваль // Урядовий кур'єр. – 2009. – № 36 (3942). – С. 2.
10. Колешня, Л. Інтеграція людей з інвалідністю у сферу праці : перспективи і напрями / Л. Колешня, В. Пасічник // Україна : аспекти праці. – 2009. – № 7. – С. 20-24.
11. Конвенція про професійну реабілітацію і зайнятість інвалідів №159 // Міжнародна організація праці. Конференції і рекомендації, прийняті Міжнародною конференцією праці (1919-1990). Женева : МБТ, 1991. - Том 2 (1957-1990). - С. 2031-2035.
12. Петрова, І. Л. Регулювання зайнятості у світлі глобалізаційної перспективи / І. Л. Петрова // Економіка та держава. – 2005. – № 2. – С. 19–24.

References

1. Official website of the State Employment Service Retrieved from : <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>.
2. The official site of the Ministry of Social Policy of Ukraine Retrieved from : http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/publish/category-?cat_id=141688 [in Ukrainian].
3. Havriushenko, H. Pratsyevlashtuvannia osob z обмеzhenymy fizychnymy mozhlyvostiamy : svitovyi dosvid ta propozytsii shchodo yoho zaprovadzhennia v Ukraini [Employment of persons with disabilities : international experience and proposals for its implementation in Ukraine]. Social Protection. - 2005. - № 11. - S. 27-28 [in Ukrainian].
4. Hrishnova, O. A. Liudskiy kapital Ukrainy: suchasnyi stan ta dynamika zmin [Human Capital Ukraine : Current State and Dynamics of changes]. Problemy formuvannia rynkovoї ekonomiky : Mizhvid. nauk. zb. Spets. vyp. Upravlinnia liudskymy resursamy: problemy teorii i praktyky [Problems of market economy : Mizhvid. Science. Coll. Spec. no. Human resources : problems of theory and practice], K : KNEU, 2001. - P. 71-80[in Ukrainian].
5. Derevianko, S. Sotsialno-ekonomichne stanovyshche invalidiv v Ukraini ta problemy yikh sotsialnoho zakhystu za umov transformatsiinoї ekonomiky [Socio-economic situation of disabled people in Ukraine and the problems of social security in the conditions of transformation economy] Ukraine : aspects of labor. - 2005. - № 4. - P. 12-16. [in Ukrainian].
6. Kolot, A. M., Kulikov, H. T., Poplavska, O. M. [ta in.]. Doslidzhennia problem oplaty pratsi : porivniialnyi analiz (Ukraina ta krainy YeS) : monohrafiia [Studies of remuneration : A Comparative Analysis (Ukraine and the EU) : monograph], Kyiv : Kyiv National Economic University, 2008. - 274 p. [in Ukrainian].
7. Zaiarniuk, O. V. Diahnostyka motyviv zainiatosti osob z funktsionalnymy обмеzheniamy [Diagnosis reasons of employment of disabled]. Suchasni ekonomichni perspektivy v umovakh staloho rozvytku : Materialy pershoї mizhnarodnoї naukovo-praktychnoї konferentsii (16-17 liutoho 2007) [Modern economic prospects in terms of sustainable development : Proceedings of the first international scientific conference (16-17 February 2007)], Kirovohrad : Vyd-vo KF VNZ VMURoL „Ukraina”, 2007. - P. 44-49 [in Ukrainian].
8. Kirian, T. Riven ta mozhlyvosti vykorystannia pratsi invalidiv na pidpriemstvakh okremykh sfer ekonomichnoi diialnosti [Level and the employment opportunities for the disabled individual business areas of economic activity] Ukraine : aspects of labor. - 2008. - № 2. - P. 13-19 [in Ukrainian].
9. Koval, L. Koshtom invalidiv kryzu ne zdolaty [Crisis won't overcome by the funds of disabled] Governmental Courier. - 2009. - № 36 (3942). - P. 2 [in Ukrainian].
10. Kolieshnia, L., Pasichnyk, V. Intehratsiia liudei z invalidnistiu u sferu pratsi : perspektivy i napriamy [Integration of people with disabilities in employment, prospects and trends] Ukraine : aspects of labor. 2009. - № 7. - S. 20-24. [in Ukrainian]
11. Convention on vocational rehabilitation and employment of disabled №159 / International Labour Organization. Conference and recommendations adopted by the International Labour Conference (1919-1990). Geneva : ILO, 1991. Volume 2 (1957-1990). S. 2031-2035.
12. Petrova, I. L. Rehuliuвання zainiatosti u svitli hlobalizatsiinoї perspektivy [Regulation of employment prospects in the light of globalization] Economy and the State. 2005. - № 2. - P. 19-24 [in Ukrainian].

Надійшла 14.11.2016

Бібліографічний опис для цитування :

Мельник, О. Г. Державна підтримки людей з обмеженими фізичними можливостями в Україні / О. Г. Мельник // Науковий вісник Полісся. – 2016. – № 4 (8), ч. 2. – С. 232-239.